

Priporočila

EVROPSKI DRŽAVLJANSKI FORUM

**Energijska
učinkovitost**

Evropski državljanski forum o energijski učinkovitosti

Končna priporočila

Izjava o omejitvi odgovornosti: V tem dokumentu so rezultati evropskega državljanskega foruma o energijski učinkovitosti. Organizirani so po tematskih področjih.

Kazalo

Obveščanje in sprememba vedenja	3
Poštene in enake možnosti	4
Vloga EU na svetovni ravni in države članice.....	5
Delovna mesta in izobraževanje.....	8
Infrastruktura	11
Stavbe	16
Prevoz	17
Rezultati ocenjevanja, ki so ga opravili državljanke in državljani na forumu.....	19

Obveščanje in sprememba vedenja

Priporočilo št. 1

Opolnomočenje odjemalcev, da postanejo energijsko učinkoviti

Priporočamo, naj se povečajo dostopnost, preglednost in uporabnost informacij za odjemalce, da bi gospodinjstva in organizacije opolnomočili, da postanejo energijsko učinkovitejši. Zato priporočamo:

- spletni portal s funkcijo samopreseje, na katerem bi lahko odjemalci ocenili svoje potrebe v zvezi s prevozom in izboljšavami doma ter prejeli nasvete za zmanjšanje stroškov. Zagotavljal bi jim nabor rešitev, ki bi zajemal tudi nadaljnje korake in kontaktne podatke;
- mrežo fizičnih točk „vse na enem mestu“ na občinski ravni (mestne hiše, knjižnice), kjer bi bili na voljo neodvisni strokovnjaki za nadaljnje ukrepanje. V okviru mreže se ne bi smelo razlikovati med podeželskimi/mestnimi območji in družbenimi skupinami. Na točki „vse na enem mestu“ bi bilo treba zagotavljati svetovanje o zakonodajnih, finančnih in tehničnih vidikih ter lokalnih ponudnikih storitev. Lokalne akterje pozivamo k ozaveščanju o storitvi;
- dostopnejše, vsem razumljive oznake energijske učinkovitosti na izdelkih, ki bi vsebovale tudi informacije o življenjski dobi izdelkov in navedbo mreže točk „vse na enem mestu“.

Utemeljitev:

To priporočilo je pomembno, ker je ustrezne odločitve mogoče sprejeti le na podlagi ustreznih informacij, ki nas usmerjajo pri ukrepanju. Te informacije morajo biti razumljive in dostopne vsem. Čeprav je veliko informacij morda že na voljo, te pogosto niso znane, kaj šele razumljive vsem. Odjemalci bi se morali zavedati, koliko energije porabijo, in imeti nadzor nad svojimi podatki, poznati bi morali razpoložljive možnosti ter z njimi povezane stroške, pa tudi storitve in podporo, ki so jim na voljo za povečanje energijske učinkovitosti.

Poštene in enake možnosti

Priporočilo št. 2

Financiranje pravične pravice do energijske prenove doma

Priporočamo uvedbo ugodnejšega davčnega sistema za male lastnike nepremičnin, da najemnikov ne bi obravnavali kot ovire za prenovo svojih domov. To bi bilo treba doseči z davčnimi olajšavami za delo in materiale, ki bi bili odvisne od dohodka ljudi. Tisti z najnižjimi dohodki bi morali prejeti največ pomoči.

Mehanizme subvencij bi bilo treba zagotoviti pred delom ali v obrokih, ko prenovitvena dela napredujejo.

Vlade morajo vlagati v socialna stanovanja iz energijsko učinkovitih in trajnostnih materialov.

Del prihodkov od davka na emisije CO₂ bi bilo treba nameniti za energijsko učinkovitost (vključno s prenovitvenimi deli). Mednarodna podjetja, ki bolj onesnažujejo, bi morala biti ustrezno obdavčena.

Banke bi morale olajšati dostop do posojil za energijsko prenovo z obrestno mero, prilagojeno dohodku.

Utemeljitev:

Socialna pravičnost pomeni pravičen dostop do energije in stanovanj. Danes se spoprijemamo z nesprejemljivimi razmerami, saj nekateri ljudje živijo v hudi energijski revščini, mali lastniki stanovanj iz srednjega razreda pa ne prejema pomoči in subvencij za prenovo svojih domov ali nepremičnin, ki jih oddajajo v najem. Najemniki se počutijo nemočni, da bi kaj spremenili. Menimo, da ni sprejemljivo, da prizadevanja niso pravično porazdeljena in da nekaterim bivanje v toplotnem udobju ni dostopno.

S pravičnim dostopom, ki omogoča, da je energijska učinkovitost cenovno dostopnejša za vse, bi tako prispevali k skupnemu boju proti podnebnim spremembam.

Modeli financiranja prenove danes obstajajo v vseh državah članicah EU, vendar niso vedno optimalni in ne izpolnjujejo vedno potreb ciljnih skupin.

Vloga EU na svetovni ravni in države članice

Priporočilo št. 3

Povečanje samooskrbe z energijo in učinkovitosti, da postanemo zgled na svetovni ravni

Priporočamo, naj Evropska unija vlaga v raziskave in razvoj novih energetskih tehnologij, vključno z obnovljivimi viri energije, da bi dosegla večjo energijsko učinkovitost. To vključuje področja:

1. proizvodnje energije (vodik, jedrska fuzija itd.);
2. shranjevanja energije (baterije);
3. prenosa energije in
4. zmanjšanja porabe energije.

Priporočamo tudi, naj EU spodbuja uporabo konkurenčnih prednosti posameznih držav pri proizvodnji energije ter hkrati olajša izmenjavo dobrih praks in znanja med državami članicami.

Poleg tega priporočamo, da se prednostno obravnavajo ukrepi v okviru načela „energijska učinkovitost na prvem mestu“, ki najbolj prispevajo k energetski samooskrbi.

Utemeljitev:

Priporočilo je pomembno s političnega vidika, ker Evropo in njene državljane ščiti pred morebitnimi geopolitičnimi krizami. Prispeva tudi k zaščiti evropskih vrednot in demokracije, saj EU omogoča, da prekine vezi s koruptivnimi vladami. Hkrati lahko pripomore k hitrejšemu sprejemanju zakonodaje EU, saj bi imela Evropa več svobode pri določanju lastnih standardov. Z izmenjavo znanja med državami članicami bi se izboljšali tudi odnosi med njimi.

S socialno-ekonomskega vidika bi to povečalo konkurenčnost EU in omogočilo, da se denarna sredstva, porabljenega za plačilo 61 % uvoza energije (podatki iz leta 2019: https://ecrgroup.eu/campaign/energy_security), preusmerijo v notranje naložbe, s katerimi bi se ustvarila večja vrednost za EU in njene državljane. Zaradi manjšega uvoza energije iz tretjih držav bi se tudi zmanjšala izpostavljenost cenovnim nihanjem in motnjam na svetovnih energetskih trgih ter ustvarilo več delovnih mest v EU.

Z okoljskega vidika bi lahko tako dosegli manjšo porabo energije, zeleno rast in podnebno nevtralnost, ki so vse povezane z načelom „energijska učinkovitost na prvem mestu“ in zavezami EU glede trajnostnosti.

Priporočilo št. 4

Doseganje ciljev povečanja energijske učinkovitosti s krepitvijo zmožnosti vseh, da ukrepajo

Priporočamo, naj EU spodbuja podporne ukrepe za izvajanje standardov energijske učinkovitosti, in sicer neposredno ali z močnimi spodbudami za države članice. S tem bi prispevali k pravični porazdelitvi prizadevanj med posamezniki in podjetji, pa tudi med regijami, tako da nikogar ne bomo pustili ob strani.

Najpomembnejša načela:

- vzpostavitev kulture energijske učinkovitosti z boljšim obveščanjem, ki bo prispevalo k manjši in boljši porabi energije,
- pogojne spodbude, s katerimi bi podjetjem pomagali, da energijsko učinkovitost vključijo v proizvodnjo, distribucijo in prodajo, ne da bi se pri tem oslabila mala in srednja podjetja (MSP),
- zagotavljanje minimalne količine energije za dostojne življenjske razmere in dodelitev velikega deleža pomoči najranljivejšim (npr. posojila z negativno obrestno mero). Cilj je zmanjšati socialne neenakosti, ne pa jih ohranjati,
- zagotavljanje spodbud za vse posameznike, vendar v obratnem sorazmerju z njihovimi dohodki, zlasti s progresivnimi cenami energije in ob upoštevanju virov energije.

Utemeljitev:

To priporočilo je pomembno, ker standardi energijske učinkovitosti sicer obstajajo, a sta njihova dostopnost in izvajanje še vedno omejena. Na evropski ravni obstajajo številni standardi za energijsko učinkovitost (gradnja in prenova stavb, okoljsko primerna zasnova izdelkov in naprav, boj proti načrtovanemu zastaranju, pravica do popravila itd.).

Ti standardi so strogi in prispevajo k razvoju trga, vendar jih države članice različno izvajajo. V njih so določene tehnične zahteve, ki imajo finančne posledice in lahko povzročijo izključenost določenih skupin (vsakdo ne more energetske prenoviti doma ali si kupiti najučinkovitejših gospodinjskih aparatov) ali nelojalno konkurenco (med evropskimi podjetji, ki te standarde v svojih proizvodnih procesih spoštujejo, in podjetji zunaj Evropske unije).

Energijska učinkovitost ne bi smela biti razkošje ali možnost, ki se ji nekateri lahko izognejo. EU bi lahko imela pomembno vlogo pri zagotavljanju, da se bo z energijsko učinkovitostjo izboljšalo vsakdanje življenje ljudi, zlasti najranljivejših gospodinjstev. Zavedamo se, da imajo lahko nekateri naši lokalni organi in uprave pomembno vlogo pri dajanju zgleda in spodbujanju razvoja trga.

Zavedamo se, da nekateri elementi našega priporočila niso odvisni le od Evropske unije in da je zanje potrebno tesno usklajevanje z državami članicami. Vendar je v državljanskem forumu čas za pogum, mar ne?

Priporočilo št. 5

Upravljanje in spremljanje izvajanja evropskih direktiv

Priporočamo, naj EU zagotovi izvajanje direktiv o energijski učinkovitosti v državah članicah, saj se trenutno izvajajo različno. Vidiki, povezani z izboljšanjem izvajanja, so obveščanje, financiranje in sankcije.

Obveščanje mora biti dostopno in prilagojeno občinstvu, npr. mlade je treba naslavljati prek družbenih medijev, starejše pa po televiziji, ter zlahka vidno na javnih mestih.

EU na podlagi merljivega napredka financira le države članice, ki izpolnjujejo zahteve. Financiranje mora biti pravično, sorazmerno in pošteno, pri njem pa je treba upoštevati različne zmogljivosti držav članic.

Mehanizmi sankcioniranja že obstajajo, Komisija pa lahko zoper vlade držav članic, ki ne izpolnjujejo predpisov, vloži tožbo pred sodiščem.

Za povečanje preglednosti bi bilo treba države članice razvrstiti glede na njihova prizadevanja za izvajanje. Nazadnje, EU bi morala nacionalne vlade spodbuditi k vzpostavitvi sistema za prijavljanje, da bi lahko državljani poročali o tratenju energije, lokalni organi pa ustrezno ukrepali.

Utemeljitev:

To priporočilo je pomembno, saj bi z zagotavljanjem izvajanja direktiv v vseh državah vplivali na vse državljane EU in jim celo omogočili, da neposredno prispevajo k postopku spremljanja. Poleg tega bo v primeru večje usklajenosti med državami članicami v prihodnosti lažje odločati o novih ukrepih. Zlasti na področju obveščanja bi lahko z iskanjem novih načinov za vključevanje različnih slojev prebivalstva povečali odgovornost EU in nacionalnih vlad.

Preoblikovanje v energetske sektorju in izboljšanje energijske učinkovitosti je mogoče doseči le, če se na ravni držav članic učinkovito izvaja z ustrežno hitrostjo in intenzivnostjo. Če bodo v vsaki državi članici izpolnjeni standardi učinkovitosti, bo lahko številne prednosti energijske učinkovitosti izkoristilo več državljanov EU.

Delovna mesta in izobraževanje

Priporočilo št. 6

Izboljšanje stanja kvalificirane delovne sile v EU v sektorju energetske učinkovitosti

Priporočamo povečanje usposabljanja za poklice, povezane z energijsko učinkovitostjo. EU bi lahko sprejela naslednje ukrepe:

1. Države članice bi lahko posameznikom zagotovile subvencije za usposabljanje za kvalificirana zelena delovna mesta. Država bi morala delavca spodbuditi, da določen čas po tem ostane in dela v njej.
2. EU bi lahko podprla kratkoročne programe izmenjave ali rotacije, kot so programi ERASMUS za študente in delavce na področju energetske učinkovitosti (za kvalificirane delavce in tiste, ki se usposabljujejo).
3. Dokler ne bo odpravljeno pomanjkanje kvalificiranih delavcev na področju energetske učinkovitosti, bi bilo treba izdajati vizume za kvalificirane delavce iz tretjih držav, da se zaposlijo v posameznih državah članicah, ki izdajajo te vizume.

Utemeljitev:

To priporočilo je pomembno, ker je zagotavljanje kvalificiranih delavcev na vseh ravneh izvajanja energetske učinkovitosti bistveno za uspeh vseh drugih priporočil, ki jih je obravnaval evropski državljanski forum. Države članice brez kvalificirane delovne sile ne bodo mogle doseči ciljev za energijsko učinkovitost. Predlagamo tri ukrepe, od katerih vsak ustreza drugi potrebi, povezani s kvalifikacijami delavcev in trgom dela.

Ukrep 1: Ta ukrep je namenjen posameznikom, ki želijo nadgraditi ali pridobiti spretnosti na področjih, povezanih z energijsko učinkovitostjo. Nacionalne vlade lahko z dodeljevanjem subvencij za usposabljanje izboljšajo njihovo dostopnost za vse, zlasti ljudi iz revnejših okolij, ki svojega časa sicer morda ne bi mogli vložiti v izpopolnjevanje ali preusposabljanje. Vendar predlagamo tudi, da države članice upoštevajo tveganje bega možganov (delavci, ki se zaradi boljšega plačila selijo v tujino). Delavce, ki se udeležijo subvencioniranega usposabljanja, bi bilo treba nekako spodbuditi, da bi nove spretnosti uporabili v državi, ki je financirala njihovo usposabljanje. Z dostopnim financiranjem bi tečajji postali privlačnejši, zaradi česar bi se lahko povečalo število iskalcev zaposlitve na tem področju. To pomeni več strokovnjakov, ki lahko načrtujejo, izvajajo in pregledujejo naložbe, povezane z energijsko učinkovitostjo.

Ukrep 2: To je spodbuda za države članice, da bi si pri kratkoročnih projektih izmenjevale kvalificirano delovno silo in tako poskrbele, da bi lahko tudi države članice, v katerih primanjkuje strokovnjakov, razvijale pobude za energijsko učinkovitost. S tem bi lahko omogočili čezmejno izmenjavo informacij in spretnosti, s čimer bi se spodbujale zelene spretnosti.

Ukrep 3: Zavedamo se, da lokalna delovna sila ne more hitro zapolniti vseh področij, na katerih so potrebni kvalificirani delavci. Za vzpostavitev trga kvalificiranih delavcev v Evropi bo potreben čas, zato bi bilo medtem dobro poiskati načine, kako privabiti

kvalificirane posameznike iz držav zunaj EU.

Izhodiščno stanje je, skratka, naslednje – brez kvalificiranih delavcev ljudje ne morejo izvesti sprememb za večjo energijsko učinkovitost.

Priporočilo št. 7

Zagotavljanje prihodnosti z izobraževanjem o zelenih vprašanjih

Priporočamo več izobraževanja o zelenih vprašanjih in vprašanjih v zvezi z energijsko učinkovitostjo. To bi lahko dosegli z uvedbo naslednjih ukrepov:

1. vzpostavitev evropskega potrdila o zaključenem usposabljanju o energijski učinkovitosti, oblikovano po vzoru mednarodnega računalniškega spričevala (International Computer Driving License – ICDL), za spodbujanje osnovne ravni znanja o energijski učinkovitosti;
2. države članice bi morale zagotoviti, da bo tečaje, povezane z energijsko učinkovitostjo, vsako leto zaključilo določeno število kvalificiranih delavcev na zelenih delovnih mestih, da bi se povečalo število takih delavcev v državi. Ta koncept je bil v prejšnjih letih sprejet za študente, ki obiskujejo univerze;
3. EU bi morala organizirati kampanje za ozaveščanje javnosti ter v njih poudariti vrednost kvalificiranih delavcev na zelenih delovnih mestih in pokazati, da so to delovna mesta prihodnosti. Usmerili bi jih lahko zlasti v mlade, da bi jim pokazali, da je lahko fizično delo enako privlačno kot pisarniško.

Utemeljitev:

Kakovostno izobraževanje je osnova vseh pomembnih sprememb. Predlagamo tri ukrepe, od katerih vsak ustreza drugi potrebi, povezani z izobraževanjem, in sicer pomanjkanju splošnega znanja o energijski učinkovitosti, neudeležbi mladih v poklicnem usposabljanju, potrebnem za podporo energijsko učinkovitih pobud, in spreminjanju mnenja o poklicnih poteh, potrebnih za podporo energetskega prehoda, da bi postale privlačnejše.

Prvič, skupina se strinja, da na splošno potrebujemo več znanja o energijski učinkovitosti. Z znanjem se znižuje prag za sprejemanje odločitev o energijski učinkovitosti na individualni in nacionalni ravni. To bi se lahko obneslo kot šolski predmet, obvezni strokovni tečaj ali univerzitetni program. Na splošno priporočamo, da se tečaj poveže s pobudo na vsaki ravni, na kateri se ga je mogoče udeležiti.

Drugič, v preteklosti je bilo iz evropskih univerzitetnih ciljev razvidno, da so cilji na ravni EU države članice spodbudili k temu, da so več pozornosti namenile določenim področjem izobraževanja. S takimi cilji na področju usposabljanja o energijski učinkovitosti se bo sčasoma povečalo število udeležencev poklicnega usposabljanja. Z drugimi besedami, EU z določitvijo ciljev za države članice te prisili, da povečajo število ljudi na področjih, povezanih z energijsko učinkovitostjo. Tako so vlade neposredno odgovorne za razvoj kvalificirane delovne sile.

To priporočilo je pomembno tudi zato, ker je treba način, kako ljudje dojemajo fizično delo in zaposlitev na tehničnih področjih, spremeniti na bolje. S kampanjami bi lahko pokazali, kako so videti različna področja dela, s čimer bi dokazali, da je fizično delo ključno, prinaša dobre obete za prihodnost in ni nujno manj zanimivo kot delo v pisarni.

Infrastruktura

Priporočilo št. 8

Optimizacija in razvoj omrežnega sistema od proizvajalca do končnega porabnika v smeri večje uporabe energije iz obnovljivih virov

Priporočamo, naj Evropska komisija prednostno optimizira omrežje:

1. izboljša energetska varnost in zanesljivost z naložbami v obnovljive vire energije, raziskavami o shranjevanju energije in izvajanjem pametnega upravljanja;
2. pripravi naložbeni načrt, vključno s smernicami za države članice za izboljšanje omrežja na lokalni in čezmejni ravni;
3. razvije omrežje ob upoštevanju možnosti in prednosti centralizacije in decentralizacije. Energijsko najučinkovitejšo možnost bi bilo treba izvajati za vsak primer posebej;
4. izvaja mehanizme za spremljanje ustrezne uporabe financiranja in izvaja pravila EU, tako da lahko končni porabnik v celoti izkoristi naložbe, podjetja pa izpolnijo zahteve;
5. spodbuja države članice, naj državljanom pomagajo pri uporabi pametnih števcov in energijsko učinkovitih virov, ter izvaja finančne spodbude za dobavitelje in odjemalce, da bi ti uporabljali energijsko učinkovite prakse; razmisli o možnosti oblikovanja okvira za shranjevanje in proizvodnjo energije za državljane.

Utemeljitev:

To priporočilo je pomembno, ker bo optimizacija omrežja tako, da bo prilagojeno obnovljivim virom energije, proizvajalcem in končnim porabnikom prinesla številne koristi. Z optimizacijo omrežnih sistemov se povečuje energijska učinkovitost in spodbuja uvajanje obnovljivih virov energije. S tem pristopom se energija učinkovito prenaša, shranjuje in uporablja. Poleg tega se z razvojem omrežja spodbujajo stabilne cene energije in uporaba pametnih naprav ter olajša nemotena oskrba z energijo.

Odjemalcem in dobaviteljem koristita optimizacija in razvoj omrežja prek pametnih sistemov upravljanja. Odjemalci lahko dostopajo do dragocenih informacij o porabi energije, dobavitelji lahko bolje spremljajo povpraševanje in učinkovitost proizvodnje, sistemi za shranjevanje pa lahko dopolnjujejo postopek posodobitve.

Z optimizacijo omrežja, pri kateri se spodbuja energijska učinkovitost in zmanjšujejo izgube energije, se ne znižajo le stroški, temveč se tudi spodbuja okoljska trajnostnost. S krepitvijo vloge odjemalcev in njihovim vključevanjem v energetske sistem se prispeva k enakim konkurenčnim pogojem in zmanjšuje vpliv korporacij. Za širše izvajanje in udeležbo civilne družbe je nujna sprememba naše miselnosti v smeri energijske učinkovitosti.

Poleg tega je posodobitev omrežij v skladu s cilji EU glede zmanjšanja emisij, boja proti podnebnim spremembam in prehoda na razogljičen energetske sektor. Z izvajanjem tega pristopa bomo proizvajali več energije in bomo učinkovitejši v Evropi ter manj odvisni od tujih virov. Poleg tega bodo v tem sektorju nastale nove zaposlitvene možnosti, položaj EU kot globalnega akterja v pravičnejšem energetske sistemu pa se bo izboljšal.

Priporočilo št. 9**Pomoč evropskim državljanom pri razvoju energetskih skupnosti, osredotočenih na energijsko učinkovitost, z zagotavljanjem informacij in finančne podpore**

Priporočamo, naj se:

1. spodbujata zagotavljanje informacij o energijski učinkovitosti in prepoznavnost sedanjih energetskih skupnosti. Zlasti bi lahko poskrbeli, da bi bile informacije o energetskih skupnostih razumljive in dostopne vsem državljanom EU, ali si izmenjevali dobre prakse v zvezi z energetskimi skupnostmi v EU;
2. ekonomsko ovrednotijo prihranki energije, doseženi z vzpostavitvijo učinkovitih energetskih skupnosti. Natančneje, lahko bi razvili mehanizme, ki trenutno ne obstajajo, ali sistem certifikatov o energijski učinkovitosti;
3. lokalnim javnim organom pomaga finančno podpirati razvoj pobud energijsko učinkovitih skupnosti. Natančneje, uporabili bi lahko finančna sredstva, ki prihajajo neposredno iz EU (npr. Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR)).

Prednostna naloga po začetku delovanja teh skupnosti bi bila, da bi glavno načelo skupnosti postala energijska učinkovitost. Konkretno bi lahko izolirali stavbe, uvedli nove tehnologije ter razvili sisteme za skupno ogrevanje in hlajenje.

Utemeljitev:

To priporočilo je pomembno, ker energetska skupnost temelji na državljskih ali lokalnih pobudah. Vendar bi lahko pomanjkanje natančnih informacij o delovanju in financiranju energetskih skupnosti nekatere državljsane odvrnilo od vzpostavitve takih skupnosti. Poleg tega obstoječe energetske skupnosti niso dejansko učinkovite, geografske in finančne razmere držav članic EU pa se včasih zelo razlikujejo. Zato je treba vsem omogočiti dostop do ustreznih informacij in okrepiti sodelovanje med državami članicami, da bi sčasoma razvili energijsko učinkovite skupnosti.

Eno od načel učinkovite energetske skupnosti je preprečiti tratenje energije. Danes je pomanjkanje distributerjev energije v sistemih energetske skupnosti ovira za dosego načela nič odpadkov. Poskrbeti moramo, da se bo zasebne akterje spodbujalo k pridružitvi energetskim skupnostim. Evropska komisija bi lahko države članice na primer spodbujala, da zasebnim družbam izdajajo certifikate o energijski učinkovitosti, če sodelujejo z energetskimi skupnostmi. Osredotočiti se je treba tudi na pozitivni gospodarski učinek neporabe energije. Menimo tudi, da je treba za presežek energije, ki jo proizvedejo skupnosti, določiti pošteno ceno.

Lokalni javni organi so po našem mnenju najprimernejši akterji za to, da del sredstev EU, ki jih prejmejo, vložijo v podporo energetskim skupnostim, saj menimo, da bodo državljani bolj zaupali lokalnim javnim organom kot nacionalni vladi. Vendar bi morali ti organi upoštevati, da morajo energetske skupnosti ostati finančno dostopne vsem, in sicer z razdeljevanjem sredstev državljanom glede na njihov dohodek. Poleg tega bi se lahko s sredstvi, ki jih upravljajo lokalni organi, državljanom omogočil dostop do strokovnega znanja, da bi izboljšali energijsko učinkovitost svojih skupnosti, namesto da bi v to vlagali lastne prihranke ali prihranke skupnosti. Državljanom v energetskih skupnostih bi bilo treba nadalje tudi neposredno podeliti pooblastila za pridobitev

neposrednega dostopa do teh sredstev EU in njihovo upravljanje.

Ko bodo navedeni trije elementi lahko na voljo, bi bilo treba zagotoviti, da bodo energetske skupnosti v središče razvoja postavile načelo „energijska učinkovitost na prvem mestu“, in sicer z izolacijo stavb ter razvojem sistemov ogrevanja in hlajenja, s čimer bi se lahko zmanjšala količina izgubljene energije.

Priporočilo št. 10**Razvoj energijsko učinkovitih skupnosti za odgovorno porabo in večjo lokalno proizvodnjo energije**

Priporočamo, naj se v državah članicah spodbujajo energetske skupnosti.

Evropska unija in države članice bi morale sodelovati pri zagotavljanju finančnih sredstev in strokovnega znanja za podporo energetskim skupnostim. Gonilo te spremembe bi lahko bili lokalni organi.

Ključni vidik spodbujanja energetskih skupnosti je določitev jasnih ciljev za leto 2030 v evropski direktivi o energijski učinkovitosti. Z obveznim spremljanjem proizvodnje energije v energetskih skupnostih se lahko pridobijo dragoceni podatki za spremljanje napredka in opredelitev področij, na katerih so potrebne izboljšave, nova zakonodaja in cilji politike. Bistveno je, da se viri energije v vsaki državi članici diverzificirajo na podlagi njenih edinstvenih značilnosti in virov. Priporočamo, da se poraba zmanjša z uporabo pametne tehnologije (npr. LED sijalke, učinkoviti sistemi ogrevanja).

EU bi se morala osredotočiti tudi na:

- sistemske spremembe, s katerimi bi se ljudem omogočila uporaba načela „energijska učinkovitost na prvem mestu“,
- spodbujanje energije na lokalni ravni in energije iz obnovljivih virov,
- spodbujanje ozaveščanja, izobraževanja od zgodnjega otroštva in udeležbe civilne družbe.

Utemeljitev:

To priporočilo je pomembno za varstvo našega okolja in ohranjanje našega planeta, ne le za nas, temveč tudi za prihodnje generacije. Z opiranjem na lokalne energetske skupnosti se bosta povečali energetska varnost in energetska samooskrba v Evropi ter se bo spodbudil drugačen model proizvodnje in porabe.

Z izvajanjem tega priporočila je mogoče zagotoviti, da bo imel vsakdo v Evropi sredstva za boj proti energijski revščini s pomočjo energetskih skupnosti. To priporočilo ne bi bilo le rešitev za energijsko učinkovitost, temveč tudi način za razcvet življenja v lokalnih skupnostih, ki bi spodbujal družbeno udeležbo in demokracijo za vse vključene.

Stavbe

Priporočilo št. 11

Razširitev izboljševanja energijske učinkovitosti stavb

Priporočamo, naj EU podpre države članice in tako zagotovi, da se bo energijsko učinkovita prenova izvedla za bistveno večje število stavb. Osredotočiti bi se bilo treba na stanovanjske stavbe.

Države članice bi bilo treba podpirati pri spodbujanju prenove stanovanjskih stavb, v katerih živijo ljudje z nizkimi dohodki. Na natečajih na nacionalni ravni bi se lahko poiskale dobre prenosljive rešitve (vzorčni projekti).

Države članice EU bi bilo treba pozvati, naj lastnikom stavb, v katerih so večinoma najemniki, katerih dohodek ne presega določene višine, omogočijo davčne olajšave. To bi bila dobra spodbuda za prenavo stavb. Zagotoviti bi bilo treba, da bi bilo to v interesu najemnikov in najemodajalcev. Zlasti je treba preprečiti izselitev najemnikov, da bi se zaračunale višje najemnine.

Vsak državljan EU (najemnik ali lastnik) bi moral imeti možnost, da prejme brezplačen nasvet o posebnih energetskih razmerah v svojem domu (agencija „vse na enem mestu“). Priporočilo zajema tudi možnosti podpore in subvencije za izboljšanje energetskih razmer.

Utemeljitev:

To priporočilo je pomembno, ker:

- številne direktive EU za javne stavbe (direktiva o energetski učinkovitosti), nestanovanjske stavbe (nedavno sprejeta direktiva o energetski učinkovitosti stavb) in nove stavbe vseh vrst (direktiva o energetski učinkovitosti stavb) že obstajajo. Zato je poudarek na stanovanjskih stavbah;
- direktive EU so lahko učinkovite le, če se izvajajo tudi na nacionalni in lokalni ravni ter dosežejo posamezne lastnike stanovanj;
- ljudje z nizkimi dohodki v številnih državah članicah EU pogosto živijo v hišah s posebno slabimi energetskimi standardi, slabim stanjem konstrukcije in visokimi stroški energije.

Prevoz

Priporočilo št. 12

Povečanje privlačnosti potovanja z javnim prevozom

Priporočamo, naj Evropska komisija redno izvaja študije za izboljšanje energijske učinkovitosti sistemov mestnega in primestnega potniškega prometa v vseh državah članicah.

Ta študija bi morala vključevati celovit popis ter oceno elektrifikacije in privlačnosti sistemov javnega prevoza. S tem pristopom se lahko prepoznajo vrzeli in pomanjkljivosti v obstoječih sistemih ter se poudarjajo zgledne prakse, ki bi jih lahko uvedle države članice.

Evropska komisija bi lahko na podlagi rezultatov študije uvedla različne subvencije za države članice, ki bi jih te po potrebi vložile v povečanje privlačnosti in elektrifikacijo svojih sistemov prevoza. Evropska komisija bo na podlagi študije, ki bi lahko bila referenčno merilo za sedanje stanje, določila cilje za vso Evropo. Z rednim spremljanjem se stalno izboljšuje učinkovitost sistema in povečuje energijska učinkovitost.

Utemeljitev:

Namen tega priporočila je izboljšati kakovost življenja z optimizacijo javnega prevoza, ki je bistven za vsakodnevne dejavnosti in energijsko učinkovitejši od osebnih avtomobilov. Pričakujemo, da se bodo s to študijo dosegli praktični rezultati, ki bodo olajšali izvajanje načel energijske učinkovitosti. Čeprav je javni prevoz učinkovitejši od osebnih avtomobilov, njegova premajhna izkoriščenost kaže, da obstajajo ovire, ki jih je treba odpraviti. Evropska komisija mora raziskati razloge za to premajhno uporabo.

Z učinkovitejšim, priložnejšim in dostopnejšim javnim prevozom lahko izboljšamo kakovost povezav in zmanjšamo gospodarske vplive in vplive emisij CO₂ ter tako več ljudi spodbudimo, da namesto zasebnih vozil izberejo javni prevoz. Poleg tega bi se lahko v študiji ob upoštevanju velike koncentracije prebivalstva na mestnih območjih predlagale prilagojene kombinacije prevoza za prihodnost, s katerimi bi se izboljšala energijska učinkovitost, ki je zaradi podnebnih sprememb nujno potrebna. Dodana vrednost tega pristopa je, da se pri njem upoštevata individualni in kolektivni prevoz ter prihodnji razvoj načinov prevoza. Omogoča vpogled v posebne primere, opažene v različnih državah članicah EU.

Priporočilo št. 13**Zagotavljanje energijsko najučinkovitejšega prometa po vsej Evropi: umik blaga s cest, zmanjšanje potovanj z letalom in uvedba načela prednostne uporabe železnice**

Priporočamo, naj se podjetja in ljudi spodbuja k uporabi vlaka zaradi večje energijske učinkovitosti. Zato priporočamo, da se:

1. železniške proge elektrificirajo za zmanjšanje emisij ogljika;
2. posodobi železniška infrastruktura;
3. digitalizirata načrtovanje potovanja in nakup vozovnic, da se izboljša izkušnja potnikov;
4. standardizirajo železnice med državami članicami in povežejo z lokalnimi prometnimi sistemi;
5. prilagodijo vozni redi, da se skrajša čas potovanja;
6. spodbuja potovanje z vlakom, ki bi bilo konkurenčno letalskim prevoznikom in avtobusom na kratke razdalje;
 - skrajša čas potovanja z železnico za visoke hitrosti;
 - izboljšajo oprema in prostori, npr. jedilni vagoni, brezžično omrežje, spalni vagoni itd.;
 - dovolijo večji kosi prtljage in kolesa na vseh vlakih;
7. z dostopnimi cenami vozovnic poskrbi za večje število potnikov na vlakih;
 - promovirajo posebne vrste vozovnic: vozovnice za družine, študente, starejše, invalide, skupine z nizkimi dohodki;
 - določijo dostopne cene za prevoz tovora;
8. odprejo opuščene železniške proge: zaprte proge so neizkoriščene;
9. povežejo obrobna območja EU.
10. Da bi olajšali izvajanje vseh teh predlogov, priporočamo povečanje naložb in subvencij:
 - spodbujanje kratkoročnih zasebnih naložb in obenem ohranjanje splošnega javnega lastništva in nadzora,
 - obdavčitev fosilnih goriv, vključno z letalskim gorivom.

Utemeljitev:

To priporočilo je pomembno, ker sta potovanje z vlakom in tovorni promet ključni področji, na katerih je mogoče hitro izboljšati energijsko učinkovitost. Ukrepi so potrebni zaradi prihodnosti naše ekologije, gospodarstva in tehnologije. Zato priporočamo, naj prevoz potnikov in blaga postane privlačnejši in učinkovitejši. Da bi to dosegli, moramo ukrepati na evropski ravni.

Rezultati ocenjevanja, ki so ga opravili državljanke in državljani na forumu

Št.	Naslov priporočila	Raven podpore	Stopnja odobritve
8	Optimizacija in razvoj omrežnega sistema od proizvajalca do končnega porabnika v smeri večje uporabe energije iz obnovljivih virov	5,25	96 %
3	Povečanje samooskrbe z energijo in učinkovitosti, da postanemo zgled na svetovni ravni	5,18	92 %
9	Pomoč evropskim državljanom pri razvoju energetskih skupnosti, osredotočenih na energijsko učinkovitost, z zagotavljanjem informacij in finančne podpore	4,96	91 %
11	Razširitev izboljševanja energijske učinkovitosti stavb	4,89	90 %
4	Doseganje ciljev povečanja energijske učinkovitosti s krepitvijo zmožnosti vseh, da ukrepajo	4,87	87 %
12	Povečanje privlačnosti potovanja z javnim prevozom	4,83	91 %
2	Financiranje pravične pravice do energijske prenove doma	4,73	87 %
1	Opolnomočenje odjemalcev, da postanejo energijsko učinkoviti	4,71	84 %
10	Razvoj energijsko učinkovitih skupnosti za odgovorno porabo in večjo lokalno proizvodnjo energije	4,64	84 %
13	Zagotavljanje energijsko najučinkovitejšega prometa po vsej Evropi: umik blaga s cest, zmanjšanje potovanj z letalom in uvedba načela prednostne uporabe železnice	4,55	79 %
6	Izboljšanje stanja kvalificirane delovne sile v EU v sektorju energijske učinkovitosti	4,49	82 %
7	Zagotavljanje prihodnosti z izobraževanjem o zelenih vprašanjih	4,48	82 %
5	Upravljanje in spremljanje izvajanja evropskih direktiv	4,19	72 %